

Вергун Д., Габорець О. (Донецький державний університет внутрішніх справ м. Кропивницький, Україна)

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Анотація. Актуальність впровадження цифрових технологій у сучасних умовах досягає високого рівня, однак проблематика діджиталізації академічної мобільності розглядається вкрай рідко. У даній статті проаналізовано основні форми академічної мобільності та їх переваги, а також висвітлено особливості цифрової трансформації освітнього процесу та виклики, що постають перед працівниками освіти.

Ключові слова: цифрові технології, академічна мобільність, діджиталізація, освітній процес, цифрова трансформація, переваги мобільності, виклики освіти, сучасні умови.

Abstract. The relevance of implementing digital technologies in contemporary conditions is reaching a high level; however, the issue of the digitalization of academic mobility is seldom addressed. This article analyzes the main forms of academic mobility and their advantages, as well as highlights the features of the digital transformation of the educational process and the challenges faced by educational practitioners.

Keywords: digital technologies, academic mobility, digitalization, educational process, digital transformation, mobility advantages, educational challenges, modern conditions.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими і практичними роботами. У контексті цифрової трансформації академічна мобільність виступає одним із провідних засобів підвищення якості освіти. Інтеграція новітніх технологій у навчальний процес значно розширює можливості для студентів та викладачів у залученні до освітніх програм інших університетів, здійсненні спільних наукових досліджень і обміні досвідом. Водночас виникає необхідність ефективного використання цифрових технологій для забезпечення академічної мобільності та формування її позитивного впливу на якість освіти. Це питання є актуальним не лише для наукових досліджень, а й для практичної реалізації у закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження академічної мобільності та її перспектив набуває особливої актуальності у зв'язку з розвитком сучасного суспільства та процесами інтеграції міжнародного співтовариства у більшості розвинених країн. Однак слід зауважити, що питання цифрової трансформації в контексті академічної мобільності досліджується недостатньо. У науковій праці Свириденко Д. Б. згадується поняття «віртуальної академічної мобільності», яка означає форму академічної мобільності, що дозволяє здійснювати віртуальне переміщення в освітньому середовищі між навчальними закладами для здобуття знань, обміну ними, набуття досвіду та подолання національної ізольованості [1, 27].

Невирішені частини загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження, залишається низка питань, що потребують подальшого наукового опрацювання:

1. Яким чином забезпечити ефективну інтеграцію академічної мобільності в освітній процес в умовах цифрової трансформації?
2. Які можливості відкривають цифрові технології для розширення доступності та підвищення ефективності міжнародного співробітництва між університетами?

Цілі статті та постановка задачі. Метою статті є дослідження ролі академічної мобільності як інструменту підвищення якості освіти в умовах цифрової трансформації. Для реалізації поставленої мети визначено такі завдання:

1. Провести аналіз форм академічної мобільності та їх переваг.
2. Визначити специфіку організації цифрового освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах цифровізації навчальних процесів у здобувачів освіти виокремлюють три основні форми мобільності: фізичну, віртуальну та змішану. Фізична мобільність передбачає навчання студентів за межами їхнього міста чи країни на визначений термін. Основною перевагою цієї форми є можливість безпосереднього занурення в іншу культуру, освітнє середовище та вивчення специфіки навчання в іншій країні.

Віртуальна мобільність, у свою чергу, характеризується навчанням із використанням інтегрованих віртуальних елементів, що підтримуються інформаційно-комунікаційними технологіями. Вона передбачає спільне навчання та співпрацю між людьми з різних країн без потреби фізично залишати своє місце навчання. Одним із ключових завдань віртуальної мобільності є зміцнення міжкультурного взаєморозуміння та обмін знаннями. Це процес навчання між географічно віддаленими викладачами та студентами, підтримуваний цифровими та інформаційно-комунікаційними технологіями. Віртуальна мобільність використовує різноманітні технології, такі як відеоконференції, системи управління навчанням, форуми, чати та електронну пошту [2, 34]. Завдяки поширенню інтернету та дистанційних освітніх платформ суттєво зменшуються бар'єри для участі в міжнародних програмах обміну, що забезпечує постійний доступ до навчальних ресурсів та матеріалів і сприяє безперервному навчанням.

Особливістю організації цифрового освітнього процесу у закладах вищої освіти є впровадження цифрових технологій, які відрізняються такими дидактичними властивостями: свобода пошуку різноманітної інформації в глобальній мережі; персоналізованість, що забезпечує можливості налаштування відповідно до потреб та особливостей учнів; інтерактивність, яка сприяє багатосуб'єктній взаємодії у навчальному процесі; мультимедійність, що забезпечує комплексне залучення різних каналів сприйняття інформації; гіпертекстовість, що передбачає вільне переміщення за текстом з використанням перехресних посилань; субкультурність, що відповідає звичному сприйняттю світу для цифрового покоління [3].

Для ефективної організації цифрового освітнього процесу необхідно наявність висококваліфікованого кадрового потенціалу. Кадровий потенціал, який має відповідні компетенції в умовах зростаючої цифровізації, може стати ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності освітніх закладів. Для підготовки такого персоналу важливо модернізувати систему вищої освіти, адаптувати освітньо-професійні програми до потреб цифрової економіки, активно впроваджувати цифрові технології в навчальний процес і забезпечити можливості для навчання протягом усього життя [4].

Таким чином, викладачі, що готують майбутніх педагогів і володіють високим рівнем професійної компетентності, включаючи ІКТ-компетентність, повинні враховувати нові виховні завдання, які ставить цифрова епоха. Це включає розвиток готовності до безперервних змін, виховання соціальної відповідальності у відносинах «людина – цифрові засоби – суспільство», формування здатності критично аналізувати інформацію та фільтрувати інформаційний шум [5].

Реформування вищої освіти має відповідати потребам розвитку цифрової економіки, цифрового суспільства та інноваційного підприємництва, що є важливими завданнями для конкурентоспроможних країн в умовах глобалізації.

Отже, основними напрямками державної політики цифровізації освіти можуть бути:

- створення освітніх ресурсів і цифрових платформ з інтерактивним і мультимедійним контентом для загального доступу навчальних закладів різних країн та їх учнів і студентів, включаючи інструменти автоматизації основних процесів роботи навчальних закладів;
- розроблення та впровадження інноваційних комп'ютерних, мультимедійних і комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання для створення цифрового навчального середовища;
- організація широкосмугового доступу до Інтернету для здобувачів освіти в навчальних класах і аудиторіях закладів освіти всіх рівнів;

- розвиток дистанційної освіти з використанням когнітивних та мультимедійних технологій [6, 7].

Висновок. Таким чином, можна стверджувати, що «віртуальна академічна мобільність» має суттєві переваги. Зокрема, вона є економічно вигіднішою, оскільки не вимагає фізичного переміщення здобувачів освіти між регіонами чи країнами. Крім того, ця форма мобільності забезпечує постійний доступ до ресурсів і навчальних матеріалів, що містять необхідну інформацію для освітнього процесу, сприяючи його безперервності. Однак варто враховувати ступінь готовності країн, суспільства та освітніх працівників до цифрової трансформації освітнього процесу, а також можливі перешкоди, які можуть ускладнювати впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у цей процес.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. Свириденко, Д. Б. *Академічна мобільність : відповідь на виклики глобалізації : монографія* / Д. Б. Свириденко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
2. Savitska, V., & Livitska, N. (2022). *Academic Mobility of Students in the Conditions of Digitalisation of Higher Education. Viae Educationis*, (2), 32-37.
3. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. *Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 61. № 5. С. 1–14.*
4. Пешкова Г. Ю., Самаріна А. Ю. *Цифрова економіка і кадровий потенціал: стратегічний взаємозв'язок і перспективи. Освіта і наука. 2018. Вип. 20(10). С. 50–75.*
5. Ніколаєску, І., & Шинкарьова, В. (2022). *Цифровізація освіти як сучасна вимога інформаційного суспільства. Перспективи та інновації науки*, (2 (7)).
6. Бабаєв, В. М., Стадник, Г. В., & Момот, Т. В. (2019). *Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки*, (2), 2-9.